

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

★

1965

Lægerne erindres om:

Blanketter til dødsattester, ugelister o.l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m.v. rekvireres hos firmaet Johan Ullstad & Sønner, Kompagni-stræde 10, København K.

Tilfælde af tyfus og paratyfus	}	<i>anmeldes på gul blanket både til embedslægen og sundhedsstyrelsen.</i>
- - botulismus		
- - meningitis cerebrospin. epid.		
- - poliomyelitis ant. acuta		
- - tetanus neonatorum		
- - difteria		
- - ornithosis (psittacosis)		
- - vaccinationskomplikationer fra nervesystemets side		
- - Hepatitis ac. infektiosa		
Tilfælde af paradyenteri og scarlatina hos personer boende i en skolebygning ell. beskæftiget i levnedsmiddelvirksomhed	}	<i>anmeldes på gul blanket til embedslægen.</i>

Telefonisk anmeldes til embedslægen ophobede tilfælde af smitsomme sygdomme og levnedsmiddelforgiftninger, og ligeledes enkelttilfælde som ved optræden i institutioner, levnedsmiddelvirksomheder m.m. skønnes at frembyde særlig fare for smittespredning.

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for *hver* uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales porto'en af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i ét omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige stilling* altid skal anføres, og at under *stilling og næringsvej* betegnelser som »invalidepensionist«, »folkepensionist«, »rentier« o.l. bør suppleres med *oplysning om afdødes tidligere erhverv*.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, for såvidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1965

★

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM TUBERKULOSESTATIONERNES VIRKSOMHED
VED OVERLÆGE G. BINDSLEV OG
ASS. OVERLÆGE M. HOLM

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI
1966

Indholdsfortegnelse

	Side
I. <i>Topografi, demografi</i>	3
<i>Medicinalpersoner</i>	5
II. <i>Sygelighed og dødelighed</i>	10
Årssygelisten	6
Oversigt over dødsårsagerne	8
Kønsygdomme	6
III. <i>Sygebehandling. – Sygehusene</i>	14
Hjemmesygepleje m.m.	15
IV. <i>Særlige foranstaltninger mod sygdomme</i>	17
V. <i>Forebyggende helbreds kontrol</i>	18
Omsorg for svangre og fødende	18
Sundhedsplejerskernes virksomhed	19
Omsorg for børn i skolealderen	20
Omsorg for unge, gamle og kronisk syge	23
VI. <i>Offentlig hygiejne. – Sundhedskommissionerne</i>	25
Drikkevandsforsyning	27
Kontrol med næringsmidler	30
Bolighygiejne, idræt m.m.	33
Kloakering	35
VII. <i>Lovgivning vedr. medicinalpersoner m.m.</i>	36
VIII. <i>Embedslægenes virksomhed</i>	36
<i>Tuberkulosestationernes virksomhed (ved overlæge G. Bind-</i> <i>lev og ass. overlæge M. Holm)</i>	37

I. Topografi, demografi og medicinalpersoner

Thisted Amtslægekreds er identisk med Thisted Amt, som har et areal på 1773,58 km² og en kystlinie på 521 km.

Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds omfatter Thisted Købstad og følgende 38 landkommuner: Bedsted-Grurup, Boddum-Ydby, Fjerritslev, Hanstholm, Haring-Stagstrup, Hassing-Villerslev, Helligsø-Gettrup, Hillerslev-Kaastrup, Hjørdemaal, Hjørdal, Hundborg-Jannerup, Hunstrup, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Jegindø, Kettrup-Gøttrup, Nors-Tved, Nørhaa, Sennels, Sjørring-Thorsted, Skinnerup, Skjoldborg-Kallerup, Skyum-Hørdum, Snedsted, Søndbjerg-Odby, Sønderhaa-Hørsted, Thisted Landsogn, Thorup-Klim, Tilsted, Tømmerby-Lild, Vang-Tvorup, V.-Ø. Vandet, Vestervig-Agger, Visby-Heltborg, Vust, Øsløs-Vesløs-Arup, Østerild.

Morsø lægekreds omfatter øen Mors (areal 363,2 km²) med Nykøbing M. købstad og følgende 14 landkommuner: Alsted-Bjergby, Dragstrup-Skallerup, Flade-Sdr. Draaby, Frøslev-Møllerup, Galtrup-Ø. Jølby, Karby-Hvidbjerg-Redsted, Ljørslev-Ørding, Lødderup-Elsø, Sejerslev-Ejerslev-Jordsby, Solbjerg-Sundby, Tæbring-Outrup-Rakkeby, Tødsø-Erslev, Vejerslev-Blidstrup, Ø.-V. Assels.

Befolkningsstatistik

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 1 a og 1 b om folketallet og antallet af fødte og døde kan bemærkes, at *befolkningstætheden* for amtet som helhed (det gennemsnitlige antal beboere pr. km²) er 48. Tættest befolket er Mors med 75 beboere pr. km², medens befolkningstætheden i den øvrige del af amtet er meget vekslende og i gennemsnit kun 41 pr. km². *Folketallet* var i femårsperioden imellem folketællingerne i 1950 og 1955 svagt stigende, gennemsnitligt med 110 personer årligt. Imellem folketællingerne i 1955 og 1960 er det faldet med 1748 personer eller 350 personer årligt.

Det er landkommunerne såvel på Mors som i Thy, der viser nedgang i folketallet, medens Thisted og Nykøbing Mors i de senere år har holdt deres folketal. Amtets fødselsoverskud har i femårsperioden 1955-60 andraget ca. 550 årligt. Lægges hertil den nævnte årlige nedgang i folketallet på 350 personer, kan det anslås, at der årligt er sket en fraflytning fra Thisted Amt af ca. 900 af dets beboere = ca. 1 ‰.

Nedgangen i folketallet var dog i 1964 og i 1965 kun ca. 200 om året, og fraflytningen fra Thisted amt har de sidste to år været lidt mindre end sædvanligt, nemlig ca. 700 personer årligt.

Da det fortrinsvis er de yngre aldersklasser, der flytter fra egnen, fødes der knap så mange børn som gennemsnitlig i hele landet. De ældre bliver boende, og dødeligheden ligger derfor lidt højere end gennemsnitligt.

Fødselsoverskuddet (forskellen mellem antallet af fødte og døde) kommer herved til at ligge ca. 2 promille lavere end i landet som helhed.

Tallene fremgår af tabel 1 a og 1 b, hvori antallet af døde er korrigeret efter hjemsted, således at det angiver dødsfald af personer, som var hjemmehørende i Thisted amt.

	Folketal			Levendefødte		Dødfødte		Døde		Heraf døde u. 1 år		
	efter tælling 1960	beregnet pr. 1/7 1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964	
<i>Thisted lægekreds</i>												
1. Thisted by	8768	8816	8790	305	240	1	3	88	110	1	3	
2. Landkommuner	49336	48811	48738	641	755	10	13	497	532	17	17	
<i>Morsø lægekreds:</i>												
1. Nykøbing M. by ..	9326	9171	9208	247	208		1	123	110	4	3	
2. Landkommuner	17525	16736	17002	169	170	5	4	174	167	2	7	
Samtlige byer	18094	17987	17998	552	448	1	4	211	220	5	6	
Samtlige landkomm. ..	66861	65547	65740	810	925	15	17	671	699	19	24	
<i>Amtslægekredsen ialt..</i>	84955	83534	83738	1362	1373	16	21	882	919	24	30	

	Levendefødte pr. 1000 indbyggere		Dødfødte pr. 1000 fødte		Døde pr. 1000 indbyggere		Heraf døde u. 1 år pr. 1000 levendefødte		Fødselsoversk. pr. 1000 indbyggere	
	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964	1965	1964
<i>Amtslægekredsen ialt</i>	16,3	16,4	11,8	15,3	10,6	11,0	17	22	5,7	5,4

Medicinalpersoner

Thisted amtslægekreds og *Thisted lægekreds*: Amtslæge Lejf Folke, Skovgade 20, Thisted. Ansat 1. december 1937.

Morsø lægekreds: Kredslæge Aksel Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing M. Ansat 1. februar 1945.

Læge Egon Jesting ansattes som overlæge ved centralsygehusets laboratorium, Thisted.

Øjenlæge Anders Christian Emil Wille-Jørgensen ansattes som overlæge ved centralsygehuset i Thisted og nedsatte sig som øjenlæge i Thisted.

Sygehuslæge Hans Anker Jensen Ovnbøl, Hvidbjerg, flyttede til Ribe.

Læge Niels Brohm ansattes som sygehuslæge (overlæge) ved amtssygehuset i Hvidbjerg.

Læge Torben Grønning Mikkelsen overtog praksis i Thisted efter

Læge Else Kjær, som fortsatte sin virksomhed som skolelæge.

Tandlæge Frits M. Dybeck, Thisted, afgik ved døden.

Tandlæge Ole Bidstrup overtog tandlæge Dybecks praksis.

Tandlæge Ib Adolf Heinrichsen nedsatte sig i Vestervig.

Apoteker Hans Kjærbølling Svennesen overtog driften af Thisted Løve Apotek.

Apoteker J. M. Søeberg-Sørensen overtog driften af Koldby Apotek.

Distriktsjordemoder, fru Kristine Klitgaard, Hurup, afgik ved døden.

Distriktsjordemoder, frk. Mary Nielsen, flyttede fra Thisted til Hurup.

Distriktsjordemoder, fru Henny Nybo Kristensen, Hvidbjerg, flyttede til Hammerum.

Jordemoder, fru Hanne Daugaard Larsen ansattes som distriktsjordemoder i Hvidbjerg.

Tabel 2 Medicinalpersoner ved årets udgang

	1965	1964	
1. Læger	Amtslæge	1	1
	Kredslæge	1	1
	almindeligt praktiserende læger	31	31
	praktiserende speciallæger	3	3
	overordnede sygehuslæger	15	13
	læger med anden civil lægevirksomhed	4	3
		<hr/>	<hr/>
		55	52
		<hr/>	<hr/>
	heraf	distribuerende læger	3
	visiterende læger	1	1
	skolelæger	8	8
2. Selvstændigt praktiserende tandlæger	16	15	
3. Apotekere	12	12	
4. Hospitalsapotekere	0	0	
5. Jordemødre	15	16	
6. Sundheds- plejersker	Spædbørnsspl.	2	2
	Skoleshpl.	1	1
	Shpl. med kombineret ordning	0	0
	Ledende sundhedsplejersker	0	0
7. Tuberkulosestationssygeplejersker	2	2	

Tabel 4.

Dødsfald efter hjemsted

Bykommunerne		Mænd					Kvinder						
		Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	Ialt	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derov.	Ialt
1.	Lungetuberkulose					1						1	
2.	Anden tuberkulose												
3.	Syfilis og følgetilstande												
4.	Tyfus												
6.	Dysenteri, alle former												
7.	Skarlagensfeber og halsbetændelse (streptokok)												
8.	Difteri												
9.	Kighoste												
10.	Meningokokinfektioner												
12.	Akut børnelammelse												
13.	Kopper												
14.	Mæslinger												
15.	Plettyfus o.a. rickettsiesygdomme												
16.	Malaria												
17.	Andre infektionssygdomme								1		1	2	
18.	Ondart. svulster, også i det bloddann. og lymf. system				7	15	22		1		8	14	23
19.	Godartede og uspecifiserede svulster					1	1					2	2
20.	Sukkersyge												
21.	Blodmangel												
22.	Karsygdomme i centralnervesystemet				4	13	17				2	21	23
23.	Hjernehindebetændelse (dog ikke tuberkuløs, syfilitisk eller meningokok)												
24.	Gigtfeber												
25.	Hjertesygdomme, kroniske, rheumatiske									1			1
26.	Hjertesygdomme, arteriosclerotiske og degenerative				10	31	41			3	24	27	27
27.	Hjertesygdomme, andre					1	1				2	2	2
28.	Hjertesygdomme med blodtryksforhøjelse				2		2						
29.	Forhøjet blodtryk uden hjertesygdomme												
30.	Influenza					1	1					3	3
31.	Lungebetændelse						2					1	1
32.	Bronchitis				1		1					3	3
33.	Mavesår og sår på tolvfingertarmen					1	1					1	1
34.	Blindtarmsbetændelse												
35.	Tarmslyng og brok											1	1
36.	Tyndtarms- og tyktarmskatarrh o.lign (undtagen spædbørnsdiarré)												
37.	Skrumpelever												
38.	Nyrebetændelse og -degeneration												
39.	Forstørrelse af blærehalskirtlen					3	3						
40.	Komplik. ved svangerskab og fødsel samt i barselseng												
41.	Medfødte misdannelser												
42.	Fødselslæsioner, skindød, ufuldst. lungeudf. h. nyfødte	1					1		2				2
43.	Infektioner hos nyfødte												
44.	Andre sygdomme hos nyfødte	1					1						
45.	Alderdomssvaghed, dårligt defin. og ukendte sygd.					1	1				1		1
46.	Alle andre sygdomme	1			1	6	8			1	8		9
E 47.	Motorkøretøjsulykker			1	1		2						
E 48.	Andre ulykkestilfælde					1	1					1	1
E 49.	Selv mord										2		2
E 50.	Drab												
Tilsammen...		3	1	26	77	107		2	1	1	18	82	104
N 47.	Kvæstelser o.lign.		1	1	1	3						1	1
N 48.	Forbrændinger												
N 49.	Forgiftninger										1		1
N 50.	Alle andre skader										1		1

II. Sygelighed og dødelighed

Infektionssygdomme

	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959
Amtslægekredsen	16200	13639	12699	13300	12054	17502	16177

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdoms-tilfælde og folketallet) har været:

	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959
Amtslægekredsen ..	19,4 %	16,3 %	15,1 %	15,8 %	14,2 %	20,6 %	19,0 %

Antallet af anmeldte tilfælde af infektionssygdomme lå i 1965 forholdsvis højt. Først på året optrådte en del influenza, bronkitis og lungebetændelse samt mæslinger.

Tyfus: ingen tilfælde. På Mors optrådte i 1918 en alvorlig tyfusepidemi med henved 300 tilfælde. Siden forekom der tilfælde af sygdommen næsten hvert år indtil 1950, hvor man fandt en bacilbærer, der siden har været under kontrol.

Paratyfus: ingen tilfælde og ingen bacilbærere.

Børnelammelse: ingen tilfælde siden 1961.

Difteri er ikke forekommet siden 1947.

Svingefeber (kalvekastningsfeber) er ikke forekommet de sidste 12 år.

Tabel 7

Anmeldte tilfælde af kønssygdomme

	Gonorré				Erhvervet syfilis			
	1965	1964	1963	1962	1965	1964	1963	1962
Amtslægekredsen	32	26	25	20	2	0	1	0

8 af de anmeldte 34 tilfælde af kønssygdom optrådte hos personer under 20 års alderen.

Kønssygdomme behandles som regel af embedslægerne og den visiterende læge for offentlig regning, – jfr. tabel 8. Oplysning om smittekilder har kun i enkelte tilfælde voldt sådanne vanskeligheder, at det var nødvendigt at anmode politiet om bistand.

Tabel 8

De visiterende lægers virksomhed

Lægens bopæl	Antal behandlede patienter med				Observationer	
	Gonorré		Syfilis		1965	1964
	1965	1964	1965	1964		
Thisted	16	11	2	0	26	15
Nykøbing Mors	9	10	2	1	15	19
Fjerritslev	5	4	0	0	0	3
Amtslægekredsen	30	25	4	1	41	37

Tuberkulose

Angående nye tilfælde af tuberkulose og tuberkulosebekæmpelsen henvises til årsberetning for Thisted amts tuberkulosestationer side 37. Af tuberkulose døde 3, svarende til 0,4 pr. 10.000 indbyggere. I tiåret 1935-45 var tuberkulose-dødeligheden gennemsnitlig 3,8 pr. 10.000 indbyggere, og før den tid lå den endnu langt højere.

Dødeligheden

var som tidligere nævnt 10,6 ‰.

Dødsårsagerne

fremgår af tabel 4.

**Dødsmåden for samtlige dødsfald, der har givet anledning
til lovmæssigt ligsyn**

Tabel 5

	1965	1964
<i>Ulykkestilfælde</i>		
Trafikulykker ved motorkøretøjer	19	14
Andre trafikulykker	2	
Forgiftninger		1
Nedstyrtning og fald	3	3
Maskinulykker	1	
Forbrænding og skoldning	1	1
Ulykker ved skydevåben eller eksplosive stoffer		
Drukneulykker	5	2
Andre ulykker	2	3
<i>Selv mord</i>		
Forgiftninger med sovemidler		4
Gasforgiftninger		1
Andre forgiftninger		
Hængning	3	9
Drukning	1	1
Selv mord med skydevåben eller eksplosive stoffer	1	2
Selv mord på anden måde	1	
<i>Mord og drab</i>		
<i>Naturlig død</i>	16	20
<i>Ukendt døds måde</i>	1	3

**Uddrag af sygehusenes skematiske beretninger for regnskabsåret
1. april 1964 - 31. marts 1965**

Tabel 9

	Antal senge- plad- ser	Belægning						Udgift pr. sygedag kr.	Ambul. virksomh.		Antal af			
		1/4 1964	Ind- lagte	Ud- skrev- ne	Døde	31/3 1965	Samlet antal syge- dage		Daglig gennem- snits- belæg- ning	Antal patten- ter	Antal konsul- tationer	Læger	Autorise- rede syge- plejersker	Syge- pleje- elever
Medicinsk-kirurgiske sygehuse														
Thisted Centralsygehus	184	135	4144	4008	114	157	49322	135	139,05	614	1338	¹⁾ 16	62	25
Medicinsk afdeling	90	68	1425	1352	65	76	24219	66				6		
Kirurgisk afdeling (incl. øreafdel.)	94	67	2719	2656	49	81	25103	69		614	1338	6		
Fjerritslev Amtssygehus	30	27	314	288	27	26	9200	25	57,11			1	5	
Nykøbing M. Amts- og bysygehus ..	120	103	2379	2293	89	100	37111	102	119,78			¹⁾ 5	42	17
Medicinsk afdeling	45	40	913	858	58	37	14954	41				1		
Kirurgisk afdeling	75	63	1466	1435	31	63	22157	61			1508	3		
Koldby Amtssygehus	21	14	381	350	26	19	6737	18	62,42			1	3	
Vestervig Amtssygehus	28	24	527	511	20	20	8306	23	62,06	33	46	1	6	
Hvidbjerg Amtssygehus	12	5	96	91	8	2	1397	4	80,04	44	106	1	2	
Amtslægekredsen ialt	395	308	7841	7541	284	324	112073	307				25	120	42

¹⁾ Inclusive læger på undersøgelses- og behandlingsafdelinger

III. Sygebehandling

Sygehuse og andre helbredelsesinstitutioner

Sygehusenes belægningsforhold m.v. er belyst i tabel 9.

Centralsygehuset i Thisted omfatter foruden enkelte ældre bygninger en 40 år gammel hovedbygning og den i 1962 fuldførte behandlings- og sengefløj indeholdende badeafdeling, operationsafsnit, røntgenafdeling samt 3 etager med sygeafsnit à 30 senge. Under projektering er en fløj med sengeafsnit for medicinske patienter, centrallaboratorium samt kantine. I hovedbygningen skal der senere indrettes en psykiatrisk afdeling. I årets løb påbegyndtes en modernisering af sygehusets køkken samt nogle mindre byggearbejder.

Amts- og bysygehuset i Nykøbing M., som toges i brug i 1962, rummer en kirurgisk afdeling med 75 og en medicinsk afdeling med 45 sengepladser samt alle nødvendige undersøgelses- og behandlingslokaler.

Ved sygehusene i *Fjerritslev*, *Koldby*, *Vestervig* og *Hvidbjerg* er der ikke sket ændringer i årets løb. Man fortsatte arbejdet med forslaget om modernisering af køkken og behandlingsafsnit ved *Fjerritslev* sygehus, som vil blive opretholdt som efterbehandlingssygehus med 24 sengepladser overvejende for medicinske patienter samt til normale fødsler. Projektet omfatter tillige et plejehjem med 54 pladser.

I en del af det gamle sygehus i *Nykøbing M.* indrettedes i 1962 et plejehjem med 41 pladser. Institutionen er midlertidig, idet et nyt plejehjem med 53 pladser beliggende på det nye sygehus' terræn er under opførelse.

Det private plejehjem »*Bedsted Syge- og Hvilehjem*«, som i 1961 indrettedes i en nedlagt skole med plads til 30 patienter, har været fuldt belagt.

Johnsens Rekreatioeshjem i Thisted gennemgik i årets første måneder en gennemgribende istandsættelse og modernisering. Der er nu 12 veludstyrede eneværelser og 3 tosengsstuer, gode toiletforhold og badeværelser og en stor opholdsstue i nyopført tilbygning. Rekreatioeshjemmet genåbnedes i maj og har siden været fuldt belagt.

Hjemmesygepleje

Lov om hjemmehygepleje af 29. marts 1957 gav i 1959 anledning til en revision af hjemmesygeplejeordningen, men ikke til større ændringer, idet hjemmesygeplejen næsten over alt var velordnet og fungerede godt.

Købstæderne indførte kommunale ordninger administreret af socialudvalget.

Oversigt over hjemmesygeplejen i Thisted Amt i 1965

	Folke- tal	Patienter ialt	Besøg ialt	Heraf barselp.	Besøg til barselp.
I KØBSTÆDER					
<i>Thisted</i>	8816				
Østlige distrikt		238	4212		
Midterste distrikt		250	5950		
Vestlige distrikt		258	7551		
Barselspleje (fra 1/4 1965)				49	540
		746	17713	49	540
<i>Nykøbing M.</i>	9171				
Nordlige distrikt		205	4323	17	182
Midterste distrikt		259	4936	23	272
Sydlig distrikt		261	5531	32	314
		725	14790	72	768
II LANDKOMMUNER					
<i>A. Thisted lægekreds</i>					
1. Fjerritslev og Hjortdal	3189	153	5655	22	215
2. Kettrup-Gøttrup og Aggersborg	2279	130	4838	22	254
3. Thorup-Klim og Vust	1821	101	2661	12	114
4. Tømmerby-Lild	1612	110	1730	18	137
5. Øsløs-Vesløs-Arup	1565	141	1106	23	137
6. Hunstrup-Østerild og Hjørdemaal	1528	148	3347	12	119
7. Hillerslev-Kaastруп og Sennels	2249	231	3072	17	136
8. Nors-Tved	1446	188	4201	23	296
9. Hanstholm	1790	389	3831	30	277
10. V.-Ø. Vandet	1177	203	1371	12	151
11. Thisted Landsogn, Skinnerup og Tilsted	3264	191	3758	36	365
12. Sjørring-Thorsted og Vang	2207	234	2951	31	308
13. Hundborg-Jannerup	2058	137	3077	21	195
14. Harring-Stagstrup og Skjoldb.-Kallerup	2331	173	2452	31	291
15. Snedsted	2040	367	3235	17	129
16. Nørhaa	636	138	1628	8	83
17. Skyum-Hørdum	1760	267	3363	29	247
18. Sønderhaa-Hørsted	654	31	842	9	92
19. Hassing-Villerslev og Visby-Heltborg	1642	115	2845	14	131
20. Bedsted-Grurup og Hvidbj.-Ørum-Loddbj.	2696	150	3803	21	183
21. Hurup	2530	208	3895	14	142
22. Boddum-Ydby og Helligsø-Gettrup	2200	160	3104	14	158
23. Vestervig-Agger	2624	84	3441	20	177
24. Hvidbjerg-Lyngs og Søndbjerg-Odby	3548	763	8910	12	58
25. Jegindø	690	160	1287	5	52
II A tilsammen	49546	4872	80403	473	4447
<i>B. Morsø lægekreds</i>					
1. Tødsø-Erslev	1496	124	1791	19	181
2. Sejerslev-Ejerslev-Jordsby	1621	207	7734	16	167
3. Alsted-Bjergby, Flade-Sdr. Draaby, Gal- trup-Ø. Jølby, Dragstrup-Skallerup og Solbjerg-Sundby	4578	¹⁾ 208 ²⁾ 194	3584 3610	18 14	123 149
4. Karby-Hvidbjerg-Redsted	2460	¹⁾ 212 ²⁾ 191	4248 2457	13 9	145 86
5. Ø.-V. Assels og Ljørslev-Ørding	2216	468	5638	21	244
6. Tæbring-Outrup-Rakkeby og Frøslev- Møllerup	1842	176	1846	12	109
7. Lødderup-Elsø og Vejerslev-Blidstrup	2532	238	3293	30	187
II B tilsammen	16745	2018	34199	152	1391
Købstæder tilsammen	17987	1471	32503	121	1308
Landkommuner tilsammen	66291	6738	113211	625	5838
<i>Ialt</i>	84278	8209	145714	746	7146

I Thisted findes 3 hjemmesygeplejersker og 2 afløsere, samt fra 1. april 1965 tillige en sygeplejerske, som tilser barselpatienterne i deres hjem. – I Nykøbing er der 3 sygeplejersker og 2 afløsere. De tilser også barselpatienterne, således som også samtlige sygeplejersker i landkommunerne gør det.

46 af amtets 52 landkommuner har indført en for alle vederlagsfri ordning, der administreres af sognerådet. I de øvrige kommuner varetages administrationen af den stedlige sygeplejeforening. Nogle af kommunerne har slået sig sammen, således at der i alt findes 32 distrikter med 34 sygeplejersker. Disse er alle autoriserede sygeplejersker, og det samme gælder for deres afløsere med undtagelse af to sygeplejersker, hvor sundhedsstyrelsen har dispenseret fra reglen. I enkelte, små distrikter har sygeplejerskerne fungeret som afløsere for hinanden, men i de øvrige har man en anden sygeplejerske til afløsning i ferier og på fridage. Sygeplejerskerne og deres afløsere har alle gennemgået den årlige undersøgelse på tuberkulosestationen med tilfredsstillende resultat.

I omstående skema bringes en oversigt over hjemmesygeplejerskernes virksomhed. Kommunegrænser og tradition har som venteligt givet visse skævheder i arbejdets omfang, som man er opmærksom på. For Morsø lægekreds' vedkommende har kredslægen oplyst, at antallet af hjemmesygeplejerske-besøg i forhold til indbyggerantallet varierer fra 1,0 til 4,8, og at antallet af besøg pr. patient varierer fra gennemsnitlig 10,6 til 39,6. Flest besøg pr. patient tegner de ældre sig for: i aldersgruppen over 65 år har sygeplejerskernes gennemsnitlige antal besøg pr. patient ligget mellem 11 og 44,2.

I samarbejde med Dansk Sygeplejeråds Thisted amtskreds afholder embedslægerne 1–2 faglige møder årlig for amtets hjemmesygeplejersker og sundhedsplejersker. Det lykkedes dog ikke at få arrangeret et sådant møde i 1965.

Husmoderafløsning

Husmoderafløsning benyttes meget i byerne. I Thisted ydede 12 husmoderafløsere hjælp i 266 tilfælde, og i Nykøbing ydede 10 hjælp i 253 tilfælde. I 36 af de 52 landkommuner er der indført husmoderafløsning.

Hjemmehjælp til pensionister

Ved en lovændring af 18. april 1958 blev der åbnet adgang for kommunerne til at indføre en hjemmehjælpsordning for folke- og invalidepensionister, afhængig af behovet og op til 6 timer ugentlig, fordelt på 2 eller 3 dage. I 1965 havde Thisted 28 og Nykøbing M. 15 hjemmehjælpsker igang. Såvidt embedslægerne bekendt findes hjemmehjælpsordninger indført i 11 sognekommuner.

IV. Særlige foranstaltninger mod sygdomme

Tuberkulosestationernes virksomhed

omtales i særskilt afsnit side 37.

Vaccinationer

Koppevaccination udførtes af embedslægerne på 214 børn i byerne og 896 børn på landet. De praktiserende læger koppevaccinerede 200 børn og revaccinerede 164 personer. Sygehusenes personale blev i marts revaccineret mod koppe. 5 børn blev fritaget for koppevaccination. Af skolelægenes beretninger fremgår det, at 30 skolesøgende børn ikke er vaccineret mod koppe.

Calmettevaccination udførtes af enkelte af de praktiserende læger (på 14 børn), af nogle af skolelægerne samt i betydeligt omfang af tuberkulosestationen (se side 43).

Difteri-, stivkrampe- og kighostevaccination foretages med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste børn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen ret godt gennemført, men på landet kniber det en del. I Thisted og Nykøbing fandt skolelægerne, at kun 4 % og på landet at 8,4 % af børnene ikke havde fået gennemført denne vigtige vaccination.

Mod stivkrampe alene vaccinerede de praktiserende læger 400 personer, hvilket er en del flere end de foregående år.

Poliovaccination gives af lægerne i tilslutning til helbredsundersøgelserne af småbørn. Skolelægerne fandt, at 4,5 % af skolebørnene ikke havde fået alle 4 indsprøjtninger mod polio, og påmindede forældrene om betydningen af at få det gjort.

Vaccination mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m.v.) er foretaget i en del tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Karantæneforanstaltninger

Karantænekommissionerne har ikke været i funktion i 1965.

Rottebekæmpelse

foretages systematisk i byerne og med vekslende interesse og held i landkommunerne, hvor særlig den bygningsmæssige rottesikring af landejendomme er vanskelig og ofte forsømmes.

Desinfektion

for offentlig regning fandt sted 1 gang.

V. Forebyggende helbreds kontrol o.lign.

Omsorg for svangre og fødende

Under *Mødrehjælpsinstitutionen* for Aalborg, Hjørring og Thisted amter oprettedes i 1957 et filialkontor i Thisted, som har konsultation 2 dage ugentlig. I Nykøbing M. holdes konsultation 1 gang ugentlig og i Hurup 2 gange månedlig. Institutionens formål er at give svangre kvinder og mødre med børn personlig, social og juridisk bistand samt råd og vejledning, derunder om den hjælp af økonomisk og lægelig art, der under svangerskabet og efter fødslen står til rådighed for dem selv eller til hjælp ved forsørgelsen af barnet, f.eks. juridisk bistand i faderskabsager, bistand i adoptionssager, bistand ved anbringelse af gravide kvinder og mødre med børn. Der hjælpes med spædbørnsudstyr. Der skaffes rekreationsophold for mødre med småbørn, og i et vist omfang ydes direkte økonomisk støtte, herunder uddannelseshjælp til enligstillede mødre.

1. april 1964–1. april 1965 udgjorde det samlede antal henvendelser til filialkontoret 916 (1041).

En betydningsfuld gren af institutionens virksomhed er arbejdet med at hjælpe kvinder, der ønsker deres svangerskab afbrudt. Mødrehjælpsinstitutionen medvirker i overensstemmelse med lov af 23. juni 1956 om foranstaltninger i anledning af svangerskab m.v. til undersøgelse og afgørelse af, om betingelserne for svangerskabsafbrydelse foreligger. Læger og jordemødre har i henhold til lov af 1. oktober 1945 om svangerskabshygiejne pligt til at henvise patienter, der som grundlag for et ønske om svangerskabsafbrydelse anfører personlige, sociale og økonomiske vanskeligheder, til mødrehjælpen. 65 kvinder henvendte sig med ønske om svangerskabsafbrydelse (1964: 65, 1963: 47, 1962: 41, 1961: 56, 1960: 40, 1959: 57, 1958: 63). Hos 37 af disse kvinder fandt samrådet indication herfor. Man har overfor de kvinder, der har fået afslag på deres ønske eller selv har frafaldet ønsket om svangerskabsafbrydelse, søgt at sætte ind med økonomisk og personlig hjælp.

Lovgivningen om vederlagsfri svangerskabsundersøgelse og om adgang til mælkehjælp udnyttes i byerne i meget stor udstrækning. På landet er tilslutningen noget mindre.

Fødehjem og fødeklinikker findes ikke, men i amtets 4 »små sygehuse« foregår en del fødsler, fortrinsvis normalt forløbende. I Nykøbing sygehus og på central-sygehuset i Thisted modtages fødende såvel med komplikationer som til normal fødsel.

Antallet af fødsler i sygehusene er jævnt stigende og fordoblet i løbet af den sidste halve snes år. I år fødtes 542 børn i sygehusene = 38,5 % af samtlige fødsler (1964: 32,7 %, 1963: 30 %, 1962: 27 %, 1961: 22,8 %, 1960: 22,3 %, 1955: 17,2 %, 1952: 15 %).

Om fødslerne fordelt indenfor amtets sygehuse fremgår følgende tal af sygehusenes skematiske årsberetninger fra 1. april 1964–31. marts 1965:

	normale fødsler	fødsler med komplikationer	aborter	antal indlagte patienter ialt
Thisted, kir. afd.	121	44	88	2786
Nykøbing M., kir. afd.	112	32	77	1529
Fjerritslev	42	1	0	341
Koldby	25	9	10	395
Vestervig	40	13	14	551
Hvidbjerg	17	14	5	101

Tabel 6 Uddrag af jordemødrenes fødselsprotokoller

	1965	1964	1963	1962	1961
Antal fødende kvinder	1387	1392	1477	1426	1405
– fødte børn	1405	1411	1498	1438	1426
heraf { på sygehus eller klinik	542	462	449	389	325
{ født uden for ægteskab	62	59	72	60	56
Fødselsvægt under 2500 gr.	73	71	64	72	70
Uregelmæssigheder ved fødsler, ialt	17	8	21	21	13
Fødsler fuldendt ved naturen	1330	1345	1428	1364	1354
– – – tang	20	21	16	22	19
– – – fremtrækning og vending ...	19	13	7	17	19
– – – kejsersnit	36	32	47	32	33
– – – skarpe instrumenter	0	0	0	0	0
Antal kvinder, der har fået bedøvelse	1230	1278	1338	1301	1281
– – – – – pituitrin eller lign. ...	164	235	251	245	313

Tabel 10 Sundhedsplejerskernes virksomhed

	Spædbørnsarbejde				Skole- børns ar- bejde	Undervisning			
	Antal fødsels- anm. modtaget	Hjem, der straks har nægtet modtagelse	Under tilsyn 31/12 1965	Samlet antal besøg		Børne- plejekurser afholdt		Andre af shpl. afh. kurser	
						k.	t.	k.	t.
Thisted	195	1	176	2969	+				
Nykøbing M.	137		124	2050				1	9
Tilsammen 1965	332	1	300	5019	+			1	9
Tilsammen 1964	306	1	290	4803	+			5	60

Sundhedsplejerskeordningen

omfatter købstæderne Nykøbing M. og Thisted med Thisted landsogn hertil knyttet. Der er ingen børneplejestationer og ingen sundhedsplejersker på landet.

Sundhedsplejerskernes virksomhed, som belyses i tabel 10, er meget påskønnet af mødrene og af sundhedsvæsenet.

Omsorg for mindre børn

Tilslutningen til de profylaktiske undersøgelser af børn i alderen 0–7 år er god i byerne, men noget mindre på landet. Afstanden til lægen er en hindring, og mangelen af sundhedsplejersker spiller sikkert også ind.

Aas Børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2–14 år og var omtrent fuldt belagt. Det drejer sig i stigende grad om ret store børn med adfærdsvanskeligheder på grund af hjemlige forhold. I de fleste tilfælde enes forældre og børneværn om at lade barnet komme hjemmefra en tid.

Ved mindre tilbygninger og moderniseringer holdes børnehjemmet på højde med tidens udvikling. Der er udarbejdet skitseforslag til en større nybygning med 6 enkeltværelser til de større elever, en skolestue, som også kan benyttes til samlingsal, samt 3 små lejligheder til personalet.

Søndbjerg Børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2–14 år. Gennemsnitsbelægning 33 børn.

Dronning Louises Børnehave i Thisted opførtes i 1955 med plads til 60 børn. Trods betydelig overbelægning er der til stadighed en lang venteliste.

Nykøbing M. Børnehave oprettedes i 1945 med plads til 50 børn. Den er til stadighed fuldt belagt. – Børnehaverne i Thisted og Nykøbing M. er statsunderstøttede.

I Nykøbing oprettedes desuden i 1964 en privat, ikke statsunderstøttet børnehave med plads til 20 børn, hvoraf de fleste kun tilbringer den halve dag i børnehaven. – Også i Thisted er der uden tvivl behov for en børnehave til, og Røde Kors arbejder med planer herom.

Omsorg for børn i skolealderen

Skolevæsenet i Thisted

Skolelæge, fru Else Kjær's beretning for skoleåret 1964–1965 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13.

Skoletandpleje indførtes i 1940 og blev foretaget af byens tandlæger efter forældrenes valg. Denne ordning er nu afløst af kommunal skoletandpleje, idet man har indrettet en skoletandklinik i den nedlagte skoleinspektørbolig, hvor skoletandlæge fru Andersen påbegyndte sin virksomhed i 1965.

Specialundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læse-retarderede børn. Lærer K. Bak-Jensen ansattes i 1965 som skolepsykolog.

Skoleidrætten foregår på Stadion under udmærkede forhold. I sommermånederne drives skolebadning på det kommunale søbad. Om vinteren får børnene brusebad efter gymnastiktimerne, men der gives ikke regelmæssige renselsesbade, idet man mangler lokaliteterne hertil. På Vestre skole opførtes en tredje stærkt tiltrængt gymnastiksal.

Uddrag af skolelægeindberetninger for skoleåret 1964-65

Tabel 13

	Antal elever i sk. med fast lægebesøg mindst een gang om ugen			Antal elever i sk. uden fast lægebesøg			Antal elever ialt		
	<i>Købstæderne</i>			<i>Landkommunerne</i>					
	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.	1. kls.	7. kls.	smtl. kls.
1. Antal undersøgte elever	260	324	3539	1198	1207	9934	1458	1531	13473
5. Antal ikke koppervaccinerede	1	18	18	3	1	12	4	1	30
6. - - difterivacc. 3. gang	19	11	145	112	108	981	131	119	1126
7. - - poliovacc. 4. gang	28	7	118	103	21	492	131	28	610
8. a) Antal tub. pos. efter tub. infektion	2	2	38	11	13	81	13	15	119
b) - calmettevacc. før skoleg. begyndelse	54	99	1181	67	101	743	121	200	1924
c) - calmettevacc. efter skoleg. begyndelse	175	213	2198	985	1037	7581	1160	1250	9779
heraf i indværende skoleår	174	2	203	985	8	1040	1159	10	1243
9. a) Antal spontane invertorer, nyerkendt				4		4	4		4
b) - elever med baciludskill., nyerkendt ..									
Antal elever med:									
10. Adipositas (efter klinisk skøn) .... ialt	3	4	90	14	37	238	17	41	328
11. Hjerrelidelse (klinisk sikre) ..... ialt	1	2	16	2	1	15	3	3	31
12. Asthma ..... nyerkendt				5	7	7	5	7	7
Ialt		2	13	6	3	28	6	5	41
13. Epilepsi og epilept. ækvivalenter... ialt		1	10	3	3	19	3	4	29
14. Pareser efter polio ..... nyerkendt									
Ialt			4		2	7		2	11
16. Udtalte taleforsyrrelser som indicerer særlig foranstaltning	6	3	41	5	4	34	11	7	75
21. Diabetes ..... nyerkendt									
Ialt			4	1	1	14		1	18

Skolevæsenet i Nykøbing M.

Skolelæge Poul Vogensens beretning for skoleåret 1964-65 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13. Skolevæsenet har lokaler beregnet til skoletandklinik, men en skoletandlæge er endnu ikke ansat.

Specialundervisning påbegyndtes i 1954 og forestås nu af en uddannet skolepsykolog, som tillige virker i landsbyskolerne på Mors. Den i 1957 påbegyndte tunghøre- og taleundervisning omfatter nu 2 høreklasser og 2 taleklasser. I alt fik 144 elever en eller anden form for specialundervisning.

Skolevæsenet i landkommunerne

Ifølge amtsskolekonsulentens beretning var der i amtets landkommuner ved årets udgang 9994 skolesøgende børn, hvoraf 1254 elever over den undervisningspligtige alder.

Der fandtes 11 købstadordnede skoler, heraf 8 med realafdeling, og 55 landsbyordnede skoler, hvoraf 3 har realafdeling. Spredt i landsdelen findes 7 fri-skoler.

Skolestrukturen i landkommunerne ændres stadig betydeligt ved nedlæggelse af små skoler og opførelse af større, årgangsdelte skoler, hvoraf 15 har 8. og otte har 9. klasse. Man er nu nået så vidt, at $\frac{2}{3}$ af eleverne fortsætter skolegangen ud over den undervisningspligtige alder. Heraf går den ene halvdel i 8. klasse og den anden halvdel i 1. realklasse.

Lærermangelen, som i årevis har ligget over 20 %, er nu bedret så meget, at kun 10,6 % af stillingerne var vakante. Dette til trods for, at antallet af normerede lærerstillinger siden 1958 er steget fra 304 til 510.

De sidste års nedskæring af kvoten til skolebyggeri har bevirket, at man stadig må bruge en del uegnede og hygiejnisk utilfredsstillende lokaler til undervisning.

Der er skolelæger ved alle skolerne. Som det fremgår af tabel 13, undersøgtes i skoleåret 1964-1965 ca. titusind elever i landkommunerne. 81 af disse var tuberkulinpositive efter gennemgået tuberkuløs infektion. Alle tuberkulinpositive børn i 1. klasserne og afgangsklasserne røntgenfotograferedes i røntgenvognen, og skolernes lærere og øvrige personale skal være under årlig tuberkulosekontrol. Skolelægernes arbejde gennemførtes i øvrigt efter de sædvanlige retningslinier. Det påvistes, at 8,4 % af børnene ikke var vaccineret mod difteri og stivkrampe; skolelægernes henstilling til børnenes forældre om at sørge for, at denne vigtige sygdomsforebyggende foranstaltning gennemføres, bliver som regel fulgt.

Skolelægerne peger stadig på, hvor dårligt børnenes tænder gennemgående passes. Af 2200 skolebørn på Mors var der over 400, som kun af og til børstede tænder, og 1050 børn som aldrig havde været hos tandlæge. Der er mange grunde hertil, og der er brug for alle gode kræfter: arbejdskraft, pengemidler og en voksende interesse for at forebygge og bekæmpe folkesygdommen caries i tænderne.

Skolelægerne gør også opmærksom på dårlige akustiske forhold i mange skoler, ikke mindst de skoler, som opførtes under og efter krigen. Den rungende efterklang af almindelig tale og støj i klasseværelserne og på gangene er meget gene-

rende og trættende for børn og lærere. Der kan opnås en del ved lyddæmpede foranstaltninger, og i mange sogneråd er man opmærksom på dette spørgsmål.

I 1955 påbegyndtes *specialundervisning* af elever, som på grund af svag begavelse, ordblindhed eller dårligt syn og hørelse ikke kan følge den almindelige undervisning. Fra august 1965 ansattes skolepsykolog K. Haure Petersen som leder af specialundervisningen efter nogen tids vakance i embedet. — For særligt svagt begavede børn er der under Forsorgscentrene oprettet eksternatskoler i Fjerritslev, Thisted og Nykøbing M.

Omsorg for unge

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Thisted var i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg i 1965: 18 børn og unge efter lovens kap. IV og 5 efter kap. V og XII.

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Nykøbing M. var 68 børn og unge efter forsorgslovens kap. III. Antallet af børn inddraget under børneværnsforsorg i henhold til kap. IV og V var 29.

For unge i alderen 14–18 år findes fritidsklubber i købstæderne og i en del landkommuner.

Omsorg for gamle og kronisk syge

Thisted alderdomshjem har plads til 59 personer og var fuldt belagt. Til de dårligste patienter findes indrettet 3 sygestuer med i alt 6 sengepladser.

Folkepensionistboliger findes med 24 lejligheder i en særskilt bygning samt 12 lejligheder i Andelsboligforeningens huse. I Krejbergs stiftelse bor 4 og i Håndværkerstiftelsen 10 personer.

I det under socialministeriet oprettede alderdomshjem for flygtninge i Dragsbæk ved Thisted er der plads til 80 personer.

Nykøbing M. alderdomshjem blev i 1964 udvidet med en tilbygning med 8 eneværelser og 2 dobbeltværelser til ægtepar, elevator samt lejlighed til bestyrelsen (diakon), således at man nu i alt disponerer over 84 pladser. Bygningens gamle del trænger til modernisering af toiletforholdene, badeværelser og skyllerum. Man har påbegyndt installation af håndvask på værelserne.

50 folke- og invalidepensionistlejligheder findes indrettet i nybygninger. I byen er der 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Landkommunerne. I 28 af amtets 52 landkommuner findes alderdomshjem, hvoraf de fleste er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. I enkelte tilfælde har 2 eller 3 kommuner i fællesskab opført et alderdomshjem, således at dete spørgsmål er løst for 31 landkommuners vedkommende. Der arbejdes med planer i flere kommuner.

I nogle kommuner er man ved at tilvejebringe *hjemmehjælp* til pensionister, for at de kan blive i stand til at klare sig ude i samfundet så længe som muligt. For en del af folke- og invalidepensionisterne ville det tillige være et gode, hvis kommunerne kunne medvirke til at få indrettet nogle små lejligheder med moderne bekvemmeligheder.

Spørgsmålet om opførelse af egentlige *plejehjem* for gamle og kronisk syge trænger sig mere og mere på. I den nedlagte skole i Bedsted indrettedes i 1962 »Bedsted Syge- og Hvilehjem« med plads til 30 pensionærer, og det blev straks fuldt belagt. Det samme gælder »Thisted Amts Plejehjem i Nykøbing Mors«, hvor man i det nedlagte sygehus har indrettet 41 pladser til folke- og invalidepensionister, som trænger til særlig pleje. Denne midlertidige institution vil snart blive afløst af et plejehjem på det nye sygehus' terræn, med plads til 53 patienter. Byggeriet påbegyndtes i efteråret 1964. – Endvidere fortsattes planlægningen af plejehjem i Thisted, Hundborg og Fjerritslev. Når disse planer ad åre kan føres ud i livet, vil man i Thisted amt råde over ca. 240 pladser til kronisk syge og gamle, som har et stort behov for pleje, d.v.s. knap 3 ‰ af befolkningen.

Amtsrådet og de to byråd har nedsat et fælles *amtsplejeudvalg* som rådgivende organ for kommunernes forsyning for folke- og invalidepensionister.

Afvænningsforanstaltninger

Narkomani er forholdsvis sjældnen i denne del af landet, og det er muligt at føre ret nøje kontrol med hvert tilfælde.

Da antabusbehandlingen af alkoholikere kom frem for en halv snes år siden, påbegyndtes dette arbejde af dertil nedsatte udvalg i Thisted og Nykøbing. I de senere år varetages behandlingen af alkoholikere som oftest af vedkommendes egen læge.

Erhvervshygiejne og arbejderbeskyttelse

Der har ikke foreligget større sager til behandling.

Revalideringscentret for Thisted og Viborg amter, som har sit hovedsæde i Skive, er kommet godt igang med sin virksomhed, der påbegyndtes i 1961. Der foreligger ikke nogen statistisk opgørelse over arbejdets omfang, som består i støtte til erhvervshæmmede i form af arbejdsprøvning og -optræning, evt. oplæring og forsøg på placering i egnet arbejde. Centret har haft det bedste samarbejde med den fysiurgiske afdeling og revalideringsafdelingen i Folkekuren ved Hald. En revalideringstistitution, maskinfabrikken TARI i Thisted påbegyndte sin virksomhed i årets løb. Revalideringscentrets bestræbelser møder dog stadig særlige vanskeligheder i denne del af landet, hvor man har så få og så små industrielle virksomheder at samarbejde med.

VI. Offentlig hygiejne

Sundhedsvedtægter

Thisted. Sundhedsvedtægten er tidssvarende (1955). Kommissionen har i 6 møder behandlet 65 sager.

Nykøbing M. Sundhedsvedtægten er tidssvarende (1964). Kommissionen har i 8 møder behandlet 107 sager.

Boligtilsynet i Thisted nedlagde forbud mod beboelse af en fugtig lejlighed i et baghus. Ejeren ankede sagen til boligtilsynsrådet, som stadfæstede afgørelsen. Ejeren har senere foretaget så væsentlige forbedringer af lejligheden, at boligtilsynsrådet efter fornyet besigtigelse og på nærmere vilkår har udsat forbudets ikrafttræden til 1976.

Landkommunerne. »Sundhedsvedtægten for landkommunerne på Mors« af 1951 og »Sundhedsvedtægten for landkommunerne i Thisted lægekreds« af 1952 er omtrent enslydende. Til afsluttende behandling forelå forslag til sundhedsvedtægt for alle amtets landkommuner indeholdende nyere bestemmelser om godkendelse af wc-afløb m.m. For de kommuner, der vedtager regulativ for mælkekontrol på produktionsstedet, er udarbejdet et forslag til sundhedsvedtægt med hertil svarende bestemmelser.

Sundhedskommissionernes virksomhed: Antallet og arten af de behandlede sager fremgår af tabellerne 11 a og 11 b. Af landkommunernes 52 sundhedskommissioner har 46 holdt møder eller på anden måde haft sager til behandling.

Tabel 11 a   **Sundhedskommissionernes virksomhed i 1965**

	By- kommu- ner	Landkommuner m. bymæssig bebyggelse m. over 2000 indbyggere	øvrige
1. Antal kommuner ialt	2	1	51
2. - kommuner uden sundhedsvedtægt			
3. - sundhedskomm., som har holdt møder	2		34
4. - sundhedskomm., som ikke har holdt møder, men behandlet sager		1	11
5. - aktive sundhedskommissioner (3 + 4)	2	1	45
6. - møder ialt	14		84
7. - behandlede sager ialt	172	7	388
8. - sundhedskommissioner, i hvis møder embeds- lægen har deltaget	2		23
9. - møder, hvortil embedslægen har været ind- varslet	14		31
10. - sundhedsvedtægter stadfæstet før 1934			
11. - - - 1934-47			
12. - - - 1948 ell. senere	2	1	51
13. - kommuner, som ikke har indsendt beretning ...			

6 sundhedskommissioner viste således ikke livstegn i årets løb. Som helhed er kommissionernes virksomhed dog øget meget de senere år, specielt vedrørende levnedsmiddelkontrol, dagrenovation og de aktuelle spørgsmål om vandforsyning og spildevandsafløb i forbindelse med sommerhusbyggeriet. På Mors har politimesteren og kredslægen udfoldet en betydelig aktivitet ved at bistå sundhedskommissionerne vedrørende sagernes reelle og formelle behandling.

Tabel 11 b Sager behandlet af sundhedskommissionerne i 1965

Antal behandlede sager ang.	Bykommuner		Landkommuner	øvrige
	Thisted	Nykøbing	m. bymæss. bebygg. over 2000 indbygg.	
Udryddelse af skadedyr i beboelsesrum m. v.				2
Føde- og plejehjem				
Skoler, børnehaver m. v.		1		
Vandforsyning	2	10		42
Afløb for spildevand		31		79
Levnedsmidler	42	25	6	28
Mælkekontrol	3	7		9
Stalde, husdyrhold, møddinger m. v.		3		6
Bagerier, brødsalg og iskonditorier m. v.		3		6
Fisk, vildt, fjerkræ m. v.	2	1		4
Restaurationslokaler	1	8		9
Boliger	1	4		16
Soverum for lærlinge og medhjælpere				
Logihuse og svendehjem				
Sommerlejre (teltlejre), vandrehjem			1	4
Beboelsesvogne o. l.				
Svømmebassiner, badeanstalter og badestrande	1			
Sundhedsfarlige virksomheder	2	1		2
W. C., latriner og pissoirer	3	1		2
Lossepladser		1		8
Renovationsudførelse		2		39
Pelsdyrfarme	6	3		37
Garager				
Barber- og frisørstuer				1
Kirkegårde				
Andre forhold	2	6		93

Drikkevandsforsyning

Thisted vandværk har 13 borer af forskellig dybde (12–30 m). De månedlige bakteriologiske vandanalyser viste sig tilfredsstillende. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 398 liter (331). I 1937 var det 137 liter. Sagen om vandindvindingsret er endnu ikke afsluttet.

Nykøbing M. vandværk, som fik vandindvindingsret i 1952, har 18 ca. 30 m dybe borer. Vandet iltes ved regnstyrt og passerer et filter af kvartsmateriale. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 369 liter (363). De månedlige bakteriologiske vandanalyser var tilfredsstillende.

Landkommunerne. Der findes 113 vandværker, som i medfør med sundhedsvedtægten kontrolleres bakteriologisk og kemisk ved årlige vandanalyser. De anvender alle grundvand, og de fleste kan bruge råvandet, som det er. En del vandværker må ilte og filtrere vandet.

Embedslægerne har siden 1953 systematisk støttet sundhedskommissionerne i at få den hygiejniske kontrol gennemført overalt, hvilket også vandværkerne selv har vist sig interesseret i. Ved de rutinemæssige årlige undersøgelser viser det sig, at mellem en trediedel og halvdelen af vandværkernes vand er mindre tilfredsstillende eller direkte uegnet som drikkevand, jfr. nedenstående oversigt. Istandsættelse eller anlæg af nye borer kan hjælpe de små vandværker for en tid, men tendensen vil dog sikkert her i amtet som andet steds gå i retning af rigtigt placerede vandværker til forsyning af store områder. Den tekniske udvikling med maskinel gravning af render til ledninger af plastik gør det økonomisk overkommeligt at etablere store vandværker, der vil betyde et væsentligt hygiejnisk fremskridt.

Ved landvæsenskommissionskendelser er der i årets løb tillagt følgende vandværker vandindvindingsret: Hjardemaal vandværk (nyanlagt), Ræhr, Nors Kirkeby, Morup Mølle, Vestervig og Vodstrup vandværker.

Vandværker i Thisted amts landkommuner

Oversigt over vandanalyser i 1965

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal vandværker ialt	73	40	113
– – undersøgt	73	40	113
Antal vandværker med:			
Kimtal under 100	62	32	94
– mellem 100 og 1000	6	6	12
– over 1000	5	2	7
Coli-aerogenes	9	14	23
Escherichia coli	0	2	2

I tilfælde, hvor de rutinemæssige årlige vandanalyser viste forhøjede kimtal eller indeholdt coli, er nye vandprøver blevet udtaget. I ovenstående oversigt er den dårligste analyse anført. Nogle af prøverne er sandsynligvis forurenede ved dårlig prøvetageteknik.

Analysen og eftersyn af vandværker gav anledning til følgende bemærkninger.

Kallerup vandværk på Hornstrup mark i Skjoldborg-Kallerup kommune viste i to vandprøver for høje kimtal samt coli-aerogenes. Dette gamle vandværk var uheldigt beliggende, og man påbegyndte anlæg af et nyt.

Kollerup sydlige vandværk: en prøve viste for høje kimtal, men ingen coli. Såvidt vides indsendtes ingen senere vandprøve i årets løb.

Kirkegaards mark vandværk i Sennels kommune viste ved en vandprøve i august et meget stort kimindhold (3570). Efter istandsættelse af vandværket viste en prøve i december normale kimtal, men nogle få colibakterier af aerogenesgruppen. Vandet udvindes fra en dyb brønd, som gennem årene af og til har vist sig forurenede.

Østerild vandværk: forurening med coli aerogenes svandt, da man fik repareret et kloakbrud i vandværkets nærhed.

Hanstholm vandværk forsynes med vand fra 4 borer i forskellige dele af byen. En vandprøve i februar indeholdt coli af aerogenesgruppen; omprøve en måned senere viste sig tilfredsstillende.

Efter anmodning af anlægsudvalget vedrørende Hanstholm havn foretog Danmarks Geologiske Undersøgelser en vurdering af mulighederne for vandforsyningen til det store bysamfund, som er ved at vokse op på Hanstholm. I en rapport frarådes det at anlægge vandværk på selve Hanstholm, hvis geologiske forhold indebærer nærliggende forureningsmuligheder. Det tilrådes at få vandværkets borer placeret i området ved Saarup nogle kilometer syd for Hanstholm, hvilket man nu er i gang med.

Hamborg vandværk i Hanstholm kommune får sit vand fra en 30 år gammel 45 meter dyb brønd. En prøve af vandet udtaget i juni indeholdt 350 kim pr. ml og nogle laktoseforgærende bakterier, hvis type ikke kunne fastslås. Sundhedskommissionen konstaterede, at der i en landbrugsejendom knap 100 m fra vandværket ulovligt var installeret wc, hvorfra afløbet uden septiktank var ført til et hul i jorden. Afløbet fra køkkenvasken var ført til en nedlagt drikkevandsbrønd. Dette skandaløse forhold blev påtalt og bragt i orden. En vandprøve 6 uger senere indeholdt ingen laktoseforgærende bakterier, men kimtallet var stadig lovlig højt.

Torp vandværk i Thisted landsogn viste i to vandprøver udtaget i december for høje kimtal og coli af aerogenesgruppen. Undersøgelse af årsagen hertil var ikke afsluttet ved årets udgang.

Vestervig vandværk: en vandprøve viste i februar for høje kimtal. Man anlagde en ny boring i byens sydlige udkant og fik vandindvindingsret ved landvæsenskommissionskendelse.

Odby vandværk viste betydeligt forhøjede kimal. Forholdet blev først bragt i orden i 1966, hvor man fandt årsagen: at der fra et tilstoppet dræn gik overfladevand i vandværkets borerør.

Mejeriernes brugsvand

er ligeledes underkastet årlig laboratoriekontrol ifølge sundhedsvedtægten.

Mejerier i Thisted amts landkommuner

Oversigt over vandanalyser i 1965

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal mejerier ialt	26	9	35
– – undersøgt	26	9	35
Antal mejerier med:			
Kimal under 100	24	9	33
– mellem 100 og 1000	2	0	2
– over 1000	0	0	0
Coli-aerogenes	2	3	5
Escherichia coli	1	1	2

Thorup mejeri: en vandprøve indeholdt escherichia coli, hvorfor kogning af mejeriets brugsvand påbødes. I en prøve af vandet en måned senere fandtes ingen coli. Der har formentlig foreligget en prøvetagningsfejl.

Vandet mejeri: vandprøven indeholdt coli aerogenes, hvilket sikkert skyldtes, at der kort forinden var installeret en ny borerørspumpe.

Hurup mejeri: vandprøven indeholdt coli aerogenes. Omprøve (i 1966) viste sig colifri.

Solbjerg mejeri: en vandprøve indeholdt escherichia coli. Mejeriet anvender kun vand fra dets egen boring til gulvspuling, idet alt andet vand fås fra byens vandværk.

Brøndene i landkommunerne

er ofte forurenede af primitive afløb for husspildevand eller fra stalde og møddinger. Men forholdene forbedres, efterhånden som man får anlagt boringer. På opfordring har embedslægerne ladet undersøge vandprøver fra en del brønde ved skoler, lejrpladser, hoteller og hos private.

Kontrol med næringsmidler

Epidemisk sygelighed er ikke forekommet blandt personalet i virksomheder, der er beskæftiget med fremstilling og distribuering af levnedsmidler.

A. Kødkontrol

I Thisted og Nykøbing M. varetages kødkontrollen af andelsslagteriernes dyrlæger.

Stadsdyrlægerne i Thisted og Nykøbing M. foretager sammen med politiet mindst 4 årlige eftersyn af slagter- og viktualieforretninger, hvis indretning og renholdelse næsten overalt var tilfredsstillende. På Thisted Kommunes Levnedsmiddellaboratorium foretages bakteriologiske undersøgelser af forretningernes varer: leverpostei, sylte, kødpølse, frikadeller m.v. Stadsdyrlægen betegner resultaterne som jævne. Nogle forretninger har haft svært ved at fremstille sylte med tilstrækkeligt lavt kimindhold. Undersøgelse af det afskårne pålæg viser, hvor vigtigt den daglige grundige rengøring af pålægsmaskinen er. Undersøgte prøver af salater viste et tilfredsstillende lavt kimtal i to trediedele af prøverne.

Ifølge loven og bekendtgørelse af den 19. december 1964 om *dybfrosne levnedsmidler* pålagdes det sundhedskommissionerne at godkende salg af dybfrosne kødvarer m.v. i kolonialforretninger o.l. efter de derom fastsatte regler. Sundhedskommissionerne i byerne og på landet udførte i årets løb et stort arbejde på dette ret vanskelige område. Der godkendtes i Thisted 26 og i Nykøbing M. 14 forretninger til »fuldt dybfrostsoriment«, og henholdsvis 8 og 18 forretninger til forhandling af »begrænset dybfrostsoriment«. De kødkontrollerende dyrlæger foretager nogle gange årlig eftersyn af forretningerne og dybfrostkonservatorerne og har i årets løb fundet en hel del fejl og overtrædelser af de gældende regler, såsom for høj temperatur, manglende eller defekt termometer, manglende alarmanordning i og utilstrækkelig afrimning af salgskonservatoren. I nogle tilfælde brugtes konservatoren ikke blot til opbevaring, men også til nedfrysning af kødvarer, hvilket er en ulovlig og risikabel fremgangsmåde i sundhedsmæssig henseende. En del varer måtte konfiskeres og destrueres p.gr. af optøning eller defekt emballage.

B. Mælkekontrol

Thisted og Nykøbing M.

Laboratorieundersøgelser af mejeriprodukter fra begge byer foretages efter overenskomst af Thisted Kommunes Levnedsmiddellaboratorium. Der må i begge byer kun forhandles varmebehandlet konsummælk.

Fra stadsdyrlægernes beretninger – jfr. de skematiske oplysninger i tabel 12a – kan anføres følgende.

Stadsdyrlægen i Thisted bemærker, at der til trods for, at begge mejerier deltager i den kollektive mastitis-bekæmpelse, ikke har været nogen væsentlig nedgang i antallet af yverbetændelser. Handelsmælkens reduktasetid og kimtal var ret tilfredsstillende, men mælkens indhold af colibakterier var meget svingende, – den burde altid være colifri. Talrige driftskontrolprøver viste, at årsagen til coliindholdet kunne findes i tappeapparat og flasker.

Stadsdyrlægen i Nykøbing M. omtaler, at mejerierne fra den 1. oktober gik over til at afhente al producentmælk i tankvogn, hvilket medførte en række nye problemer for leverandørerne og for mælkekontrollen. Sundhedskommissionen udarbejdede et regulativ desangående. Stadsdyrlægen bemærker, at de fundne meget høje kimtal forhåbentlig skyldes begyndervanskeligheder. — Engholm mejeri påbegyndte i januar fremstilling af homogeniseret mælk, der synes at være en vare, som folk finder tiltalende.

Flaskerensningen betegnes på mejerierne i Nykøbing som tilfredsstillende, medens 11 % af flaskerne i Thisted var dårligt rensede og 23 % kun nogenlunde godt rensede. I 17 % af de rensede flasker fandtes en tynd hinde af mælkerester. Stadsdyrlægen henstiller endnu engang, at publikum i egen interesse skyller mælkeflaskerne grundigt.

Tabel 12 a

Mælkekontrol, byerne

	Thisted	Nykøbing M.
Antal mejerier	2	2
– mælkeudsalg	15	19
– vogne	6	11
– børnemælkgårde		
Dagligt salg i liter af:		
Varmebehandlet sødmælk	3638	3584
Kærnemælk	546	443
Børnemælk	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>		
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	1900	835
– tilfælde af yverbetændelse	1060	246
– – – børtilidelser	21	8
– – – andre sygdomme	58	18
<i>Leverandørmælken:</i>		
Reduktaseprøver under I kl. *) (pct. af udtagne prøver)	13	23
Pos. brucellaantistofreaktion (– – – –)		
– – – (– – unders. besætn.)	0	0
<i>Handelsmælken:</i>		
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	5	50
lav – –	18	21
stassaniseret –		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	19	0
lav – –	34	3
stassaniseret –		
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	2	2
<i>Spiseis:</i>		
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		

*) I. klasse = affarvningstid mindst 4½ time

Landkommunerne

Af disse har *Hurup*, *Vestervig-Agger* og *Skyum-Hørdum kommuner* en mælkevedtægt i lighed med købstederne, ifølge hvilken konsummælksbesætningerne dyrlægekontrolleres månedlig, og konsummælk og -fløde underkastes regelmæssig laboratoriekontrol. Resultaterne findes opført i tabel 12b.

For de øvrige landkommuner gælder sundhedsvedtægtens almindelige bestemmelser i afsnittet om mælkekontrol paragraf 35-48. I medfør heraf er der siden 1956 gennemført månedlig laboratoriekontrol med samtlige mejeriers konsummælk og -fløde, hvoraf prøver indsendes til stadsdyrlægerens laboratorier i Thisted og Nykøbing M. Fra november 1964 undersøges også prøverne fra Mors på laboratoriet i Thisted. - Det har vist sig, at konsummælkens og -flødens hygiejniske standard som helhed er bedret noget gennem årene, men at den for enkelte mejeriers vedkommende dog lader en del tilbage at ønske.

Tabel 12 b Mælkekontrol i 3 landkommuner

	Hurup	Vestervig-Agger	Skyum-Hørdum
Antal mejerier	1	1	1
- mælkeudsalg	3	1	2
- vogne	3	2	2
- børnemælksgårde	0	0	0
Dagligt salg i liter af:			
Varmebehandlet sødmælk	700	500	350
Kærnemælk	100	80	50
Børnemælk	0	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>			
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	140	100	50
- tilfælde af yverbetændelse	128	14	21
- - - børtilidelser	14	1	2
- - - andre sygdomme	6	2	3
<i>Leverandørmælken:</i>			
Reduktaseprøver under I klasse (pct. af udtagne prøver)	0	0	0
Pos. brucellaantistofreaktion (- - - -)	0	0	0
- - - (- - unders. besætn.)			
<i>Handelsmælken:</i>			
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	45	50	70
lav - -			
stassaniseret - -			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	25	24	45
lav - -			
stassaniseret - -			
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	0	0	0
<i>Spiseis:</i>			
Over 100.000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			

C. Diverse

I Thisted politikreds efterser landpolitiet regelmæssigt hotel- og restaurationskøkkener, slagter- og viktualiebutikker samt kolonialforretninger o.l., som handler med dybfrosne levnedsmidler.

Kontrol med østers. Vandet, som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i Limfjords-Østerskompagniets opbevaringsbassiner, klores ved tilsætning af luftformig klor i en koncentration på 3 milligram ‰. Effekten i bassinvandet kontrolleres ved ugentlige bakteriologiske prøver udtaget af fiskerikontrollen efter regler foreskrevet af sundhedsstyrelsen. Fra virksomhedens hoveddepot i København undersøges prøver af østers bakteriologisk af Statens Seruminstitut. Kompagniets arbejdere undersøges af kredslægen i Nykøbing med henblik på smitsomme tarmsygdomme (tyfus, paratyfus m.v.), der ikke er forekommet i beretningsåret. – Til sin øvrige virksomhed har Østerskompagniet i 1965 fået godkendt et nyt røgeri med elektriske røgeovne og en fabrik til caviar-fremstilling.

Bolighygiejne, gader, anlæg m. v.

Thisted. I de 26 år siden 1939 er der i alt opført ca. 1.300 lejligheder i etageejendomme og villaer, og nedlagt ca. 200 lejligheder. Da befolkningstilvæksten samtidig kun har været ca. 1.000, betyder det en væsentlig forbedring af boligforholdene. I årene 1949–58 opførtes gennemsnitlig kun 26 lejligheder årlig, men i årene 1959–63 steg tallet til 80 lejligheder årlig og i 1964 til 131 lejligheder. I 1965 opførtes 57 beboelseshuse med 145 lejligheder, og der nedlagdes 12 lejligheder. Der er nu ingen mangel på moderne lejligheder, men der findes stadig en mængde gamle huse med små, primitive og usunde lejligheder. Den kommunale husvildforsorg ophørte for nogle år siden.

Nykøbing M. Byggeriet har været af lidt mindre omfang, idet der i 1951–58 gennemsnitlig opførtes 41 lejligheder og i 1959–63 gennemsnitlig 65 lejligheder årlig. I 1964 var tallet 101 og i 1965: 45 lejligheder. Der findes stadig mange dårlige og overbefolkede huse i den gamle del af byen og mange lejligheder uden entré, uden spisekammer og i det hele taget med yderst primitive køkkenforhold. Under kommunens husvildforsorg var 49 familier med 105 voksne og 90 børn.

Begge byer har velindrettede offentlige legepladser.

For *landkommunernes* vedkommende kan man ikke tale om nogen egentlig boligmangel. Boligstandarden er yderst vekslende, idet der stadig findes mange gamle, dårligt byggede og fugtige beboelseshuse. Nedlæggelsen af landbrugsejendomme fører i disse år dog til, at en del dårlige huse ikke beboes mere eller omdannes til sommerboliger. Sommerhusbyggeriet var også i år ret livligt og medførte en betydelig administration for bygningsråd og sundhedskommissioner.

Idræt, friluftsliv og badning

Idrætsforeningerne i Thisted og Nykøbing disponerer over tidssvarende stationanlæg.

Nykøbing M. kommunale badestrand, »Østerstrand«, er Limfjordens bedste badestrand og er veludstyret med kabiner, toiletter og affaldskasser. Badevandets bakteriologiske forhold har vist sig tilfredsstillende. Kommunen ejer endvidere et mindre strandareal på sydsiden af Refshammer og har her anlagt en mindre lejrplads. Byens største, som er privat ejet, ligger ved »Østerstrand« og er særdeles velindrettet.

Thisted kommunale søbad er velindrettet, men vandet forurenes ofte slemt fra kloakudløbene i havnen og øst for den, som ikke har rensningsanlæg, samt fra et hovedkloakudløb vest for byen. Dette modtager spildevandet fra byens vestlige del samt fra nabokommunerne Thisted landsogn og Tilsted og passerer et mekanisk rensningsanlæg.

Prøver af badevandet ved søbadet viste i år ret stærk forurening (»risiko for sundhedsfare«) både ved vestlig og ved østlig vind. Der blev ikke udstedt badeforbud.

De kommunale myndigheders opmærksomhed er atter henledt på forureningen af badevandet. Det synes dog endnu at have lange udsigter med at få rensset kloakvandet fra byens centrale og østlige dele, idet der først må foretages betydelige omlægninger af kloaksystemet. Det kræver teknisk arbejdskraft – og penge. For det vestlige hovedkloakudløb bør der snarest blive tale om at udbygge det eksisterende mekaniske rensningsanlæg med et biologisk filter.

Fra stranden ved byens campingplads bades der også en del. Vandprøver viste betydelig forurening stammende fra byens kloakker ved vestlig vind. Under de sjældnere østlige vinde var badevandet pænere.

Ingen af byerne har en offentlig varmtvandsbadeanstalt.

Lejrpladser. Sundhedsmyndighederne godkendte de sanitære forhold ved private lejrpladser i Hurup og i Hjardemaal Klit. Ved årets udgang fandtes 23 godkendte lejrpladser i Thisted amt, hvoraf lejrpladserne ved Thisted, Nykøbing M., Sallingsund og Svinkløv var oppe på ca. 10.000 overnatninger i sommerens løb.

Ulemper forårsaget af lugt, røg, støv, støj o. l.

Vejmaterialefabrikken »Synopal«, som i 1961 opførtes i den østlig udkant af Thisted, gav atter i år anledning til klager fra bydelens beboere over nedfald af kalkstøv fra fabrikkens skorsten og sorteringsanlæg. Sundhedskommissionen foranledigede, at fabrikken som forsøgsanlæg etablerer et vibrationsfilter i tilslutning til skorstenen samt en kraftigere afsugning af støv fra sorteringsanlægget.

Nogle af beboerne i villakvarteret ved Jysk Andels-Foderstofforretnings store virksomhed i Thisted har påny klaget over gener i form af støj, støv og ubehagelig lugt fra virksomheden. Efter sundhedskommissionens skøn er der kun svag støj fra dens maskiner, men af og til nogen lugt og for de nærmest boende en ret generende støvplage, som man vil søge at begrænse så meget som muligt.

Vejmaterialefabrikken i Øst Vildsund gav anledning til klager over støvplage, som nu søges afhjulpet ved større cykloner.

Kloakering

Thisted. To af byens kloakker har udløb i havnen, hvor vandet på dage med stillestående vand eller svag sydøstlig vind er stærkt forurenet. Fiskeriministeriet lod i oktober udtage et sæt prøver af havnens vand, som i Benzinhavnen viste stærk fæcal forurening, i Østre Havn noget mindre, og i Fiskerihavnen et stort antal colilignende bakterier.

Nykøbing M. Byens største kloak, som modtager afløb fra to trediedele af byen, munder ud 1½ km nordøst for badestranden ved det såkaldte »Epidemihus« efter at have passeret et mekanisk rensningsanlæg. Byens øvrige kloakker er også forsynet med rensningsanlæg, som dog gennemgående er for småt dimensionerede og lidet effektive. Et mekanisk og biologisk rensningsanlæg for kloakkerne i den sydvestlige del af byen er under udførelse.

Landkommunerne. Under behandling af landvæsenskommission, afvandingskommission eller Statens Vandløbsudvalg var sager om kloak- og rensningsanlæg i Sundby Thy, Nors Kirkeby, Boddum, Hundborg, Vildsund, Agger, boligområder i Bedsted, Vestervig og Sjørring samt et industriareal i Fjerritslev. I Sejerslev og Tødsø har Hedeselskabet udarbejdet projekt til udvidelse og modernisering af bestående kloakanlæg, der begge vil blive forsynet med renselanlæg.

I Thisted Amt findes 27 kloakrensningsanlæg, hvoraf 3 med biologisk filter, som står under Landbrugsministeriets kontrol 2 gange årligt. Der udtages prøver af deres tilløb hver halve time en dag igennem og embedslægerne fører tilsyn hermed og bemærker forureningsgraden af det modtagende vandløb. I nogle tilfælde viste det sig herved, at rensningsanlæggene ikke blev passet godt nok.

Dag- og natrenovation

Thisted. Natrenovation ophævedes for en del år siden, idet W. C.-installation blev obligatorisk.

Dagrenovation formales i et Dano-konverteringsanlæg. Skarnkasserne tømmes ugentlig, idet de ved kommunens foranstaltning køres til Dano-anlægget med låg på og her udskiftes med kasser, som er spulet rene.

Nykøbing M. Dagrenovationen tømmes i en lukket bil, hvori indholdet formales og køres til byens losseplads. Anvendelse af latrintønder blev forbudt, og natrenovationskørselen ophørte i 1958.

Mange *landkommuner* har i årets løb indført papirsække til dagrenovation. Men lossepladserne giver ofte problemer og især bortskaffelsen af nutidens uhyre mængder papir og anden emballage.

Den i Sydthy i 1964 indførte fælles renovationsordning for de bymæssige bebyggelser i Hurup, Vestervig-Agger, Bedsted-Grurup, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg og Boddum-Ydby kommuner har fungeret tilfredsstillende. Godt 1500 husstande i det udstrakte område betjenes af en Renobil, der kører den formalede dagrenovation til en fælles losseplads, medens kommunerne hver for sig har en industri-losseplads beregnet til grovere affald.

Destruktionsanstalter

Kødfoderfabrikken i Vildsund blev nedlagt efter at være blevet ramt af en eksplosionskatastrofe.

Begravelsesvæsen

Intet særligt.

**VII. Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m.m.
Læger og andre medicinalpersoner**

Intet at bemærke.

Apotekervæsen

Intet at bemærke.

Forhandling af svangerskabsforebyggende midler

Intet at bemærke.

Tabel 14 **VII. Embedslægerens virksomhed**

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	1965 ialt	1964 ialt
A. Antal embedsmæssige eftersyn og møder m. m.				
Eftersyn af institutioner, virksomheder og alm. sundhedsmæssige forhold	90	90	180	158
Eftersyn i anl. af epidemiske sygdomme				1
Sundhedskommissionsmøder	25	19	44	51
Landvæsenkommissionsmøder	7	9	16	15
Jordemoderkonferencer	1	1	2	2
Sundhedsplejerskekonferencer	1	12	13	13
Skolelægekonferencer	3		3	1
Andre møder og foredrag	34	6	40	43
B. Retslig virksomhed.				
1) Arrestlægevirksomhed:				
Antal arresthuse	1	1	2	2
– besøg ialt	60	20	80	81
– alm. lægeundersøg. af nyindsatte fanger	56	34	90	70
2) Anden retslig virksomhed:				
Antal lovmæssige (medicolegale) ligsyn	37	21	58	60
– lovmæssige (medicolegale) obduktioner..	2		2	6
– undersøgelser af personers sindstilstand	9	6	15	6
– andre retsmedicinske undersøgelser	3	2	5	5
– erklæringer om børns avlingstid	15	8	23	30

I tilslutning til ovenstående kan oplyses, at amtslægen sammen med den farmaceutiske visitator har eftersat samtlige apoteker og som helhed fundet forholdene tilfredsstillende.

I arresten i Thisted var 30 fanger under lægebehandling og i Nykøbing M. 16 fanger.

Ved de ifølge fængselsvæsenets cirkulære af 28. marts 1952 anordnede almindelige lægeundersøgelser af nyindsatte fanger påvistes ikke sygdomme, som måtte behandles på sygehus eller ved indlæggelse i statshospital.

De hygiejniske forhold er i begge arresthuse tilfredsstillende, og epidemiske sygdomme er ikke forekommet. 2 fanger blev behandlet for kønssygdom.

ÅRSBERETNING

FOR

THISTED AMTS TUBERKULOSESTATIONER

VED

GEORG BINDSLEV
overlæge, dr. med.

MOGENS HOLM
ass. overlæge

CENTRAL

Tuberkulosestationen, Skive Sygehus; telefon: Skive 1717, lokal 298.
Lægerne træffes på telefon Skive 1717, lokal 297.

NYKØBING MORS

Sygehuset; stationens telefon: Nykøbing 2 14 15.
Konsultation: hver fredag kl. 10-12,
1. og 3. torsdag i hver måned kl. 15-16½.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver mandag kl. 17-18.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 2 08 10 eller 2 14 15.

VESTERVIG

Sygehuset.
Konsultation: 1. torsdag i hver måned, kl. 10-11.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Nykøbing 2 08 10.

THISTED

Sygehuset; stationens telefon: Thisted 448.
Konsultation: hver mandag kl. 10½-12½,
hver onsdag kl. 15-16.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver fredag kl. 16-17.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879.

FJERRITSLEV

Sygehuset.
Konsultation: 4. tirsdag i hver måned, kl. 10-11.
Sundhedsplejersken træffes iøvrigt på telefon Thisted 879 eller 448.

Tuberkulosestationerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Bestyrelsens formand: amtmand *F. Martensen-Larsen*, Thisted.
Leder: overlæge, dr. med. *Georg Bindslev*.
Ass. overlæge: *Mogens Holm*.
Reservelæge: *Kirsten Heegaard*.
Regnskabsfører: kontorchef *Nissen*, amtskontoret, Thisted.
Sygeplejerske frk. *Sinne Hansen*, Thisted, telefon 879.
Sygeplejerske frk. *Anna Nielsen*, Nykøbing, telefon 2 08 10.

Stationsarbejdet omfatter Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted, med et samlet indbyggerantal på 83534. Der holdes faste konsultationer i *Nykøbing, Vestervig, Thisted og Fjerritslev*.

Samlet antal fastaverterede lægekonsultationsdage	Nykøbing	Stationen i Vestervig	Thisted	Fjerritslev	Hele amtet
	71	12	100	11	194

Det samlede antal konsultationer i 1965 var 21987.

Konsultationerne fordeler sig på de 4 distrikter og for hele amtet som vist i følgende tabeller.

Antal konsultationer

		1965	1964	Års- gen- snit 1959-63	Års- gen- snit 1954-58	Års- gen- snit 1949-53
Tuberkulose- stationen i Nykøbing	Land	1560	1597	1660	1383	1312
	by	1674	1519	1685	1075	1375
	rutineundersøgelse	3527	3230	3120	2971	1833
	I alt:	6741	6346	6465	5429	4520
Vestervig	Land	343	422	380	334	216
	rutineundersøgelse	417	450	374	241	51
	I alt:	760	872	754	576	267*
Thisted	Land	3719	2479	3830	2375	3517
	by	4280	4471	2767	1152	1659
	rutineundersøgelse	6266	6560	6030	3893	3080
	I alt:	14265	13510	12627	7420	8256
Fjerritslev	Land	125	185	201	198	85
	rutineundersøgelse	96	124	306	104	57
	I alt:	221	309	507	302	142*
Tilsammen Thisted amt	Land	5747	4643	6071	4291	4890
	by	5934	5990	4452	2227	3034
	rutineundersøgelse	10306	10364	9830	7209	4934
	I alt:	21987	21037	20353	13727	12858**

*) kun 1953, sep.-dec.

**) uden folkeundersøgelserne

I følgende oversigt indgår en og samme person kun én gang i kalenderårets løb.

Antal undersøgte personer

	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	1143	2555	3698
Mænd, 15 år eller over	2165	2588	4753
Kvinder, 15 år eller over	1699	1730	3429
Ialt:	5007	6873	11880

Foranledningen til undersøgelsen af de 8182 voksne

	by	land	ialt
Tidligere konstateret tub. sygdom.....	72	171	243
symptomer	412	590	1002
tuberkuløst milieu	111	217	328
obligatorisk undersøgelse (rutineunders.)	3164	3191	6355
andre forhold	105	149	254

I 1965 er der fundet 8 tilfælde af anmeldelsespligtig tuberkulose i åndedrætsorganerne, heraf 6 nye tilfælde og 2 recidiver.

	Nye tilfælde			Recidiver		
	by	land	ialt	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	0	0	0	0	0	0
Mænd, 15 år eller over	3	1	4	1	0	1
Kvinder, 15 år eller over ...	1	1	2	0	1	1
Ialt:	4	2	6	1	1	2

Af de 6 nye tilfælde var: **5 lungetuberkulose.**

1 lungehindebetændelse.

Fordeles de 5 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema:

	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Symptomer	3	6	4	11	5	6	4	13	5	11	6	7	17	18	11	20	25
tuberkuløst milieu	0	0	3	2	7	1	2	1	1	1	0	0	2	7	2	10	11
folkeundersøgelsen 1950 ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	25	—
folkeundersøgelsen 1953 ..	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	5	2	—	—	—	—
anden rutineundersøgelse..	1	0	2	0	0	2	1	0	1	0	0	2	1	1	1	1	1
anden tub. el. tidl. tub....	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	4
anden årsag	1	3	5	1	2	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0

Tabellen viser, at langt de fleste nye tilfælde af lungetuberkulose er fundet ved undersøgelse af patienter, der er henvist på grund af symptomer; man må derfor fremdeles indskærpe nødvendigheden af undersøgelse, hvis der er selv de ringeste symptomer. Det gælder også for lungekræft, at de fleste tilfælde findes hos personer, der for en sikkerheds skyld er sendt til undersøgelse med ganske banale symptomer.

2 af de 5 nye tilfælde var konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.).

Patienter, der lider af *diabetes* eller *ulcus ventriculi* samt patienter under *steroidbehandling*, har en oversygelighed af tuberkulose, og ønskes derfor kontrolleret 2 gange om året.

Årligt fund af nye tilfælde af lungetuberkulose, 1949-65:

	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
+ TB i expectorat ..	2	2	4	7	7	9	5	12	4	8	5	6	14	18	10	29	23
+ TB i ventrikelsk.v.	3	1	4	3	3	0	1	2	4	4	1	7	8	7	3	21	12
lukket aktiv lungetub.	0	6	7	4	6	4	1	1	1	0	0	2	0	1	5	10	6
Ialt:	5	9	15	14	16	13	7	15	9	12	6	15	22	26	18	60	41

I 1965 er desuden fundet 3 nye tilfælde (og 0 recidiv) af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne, heraf er 2 nye tilfælde konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.). Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte

1 abscessus pulmonis	1 morbus cordis congenitus
1 adenitis axillæ	1 neoplasma benignum intrathoracalis
4 adenitis colli	1 neoplasma malignum mediastini
1 adenitis tub. colli l. gr.	1 neoplasma malignum primarium pulm.
1 adipositas	1 neoplasma malignum pulmonis
2 anæmia	1 neurasthenia
4 asthma bronchiale	1 osteomyelitis tub. trochanteris majoris
1 BCG-vaccinations-komplikation	14 pleuritis seqv.
4 BOECKs sarcoid	4 pleuritis calcificata
3 bronchiectasia	1 pleuritis sicca
1 bronchitis	1 pleuropneumonia
8 bronchitis chronica	3 pleuropneumoniæ seqv.
2 bronchopneumonia	32 pneumonia
1 cystis pulmonis	36 pneumoniæ seqv.
10 diabetes mellitus	2 pneumothoracis artificialis seqv.
3 ectasia aortæ	1 pneumothorax spontaneus
12 ectasia cordis	1 pulmectomia facta
2 emphysema pulmonum	2 relaxatio diaphragmatis
5 erythema nodosum	1 sinuitis maxillaris bilateralis
5 fibrosis pulmonum	1 thoracotomiæ seqv.
2 fracturæ costæ seqv.	1 tuberculinreaktions»omslag«.
1 hydrothorax bilateralis	1 tuberculoma pulmonis vetus
36 infiltratio pulmonis	1 tub. pulm. fibrocavernosa vetus
1 infiltrationis pulmonis seqv.	26 tub. pulm. vetus
1 lymphadenitis colli	1 tub. renis
1 lymphomata hilarum	1 ulcus ventriculi
2 morbus cordis	

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt

	Tub. pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført fra 1964	74	22	96
Tilgået tuberkuloseregistret i 1965 (incl. recidiver) ..	2	0	2
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1965	5	4	9
Patienter, som er tilflyttet i 1965	1	0	1
Patienter, som tidligere er registreret som tub. pulm., nu registreret som anden tuberkulose	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som anden tu- berkulose, nu registreret som tub. pulm.	0	0	0
Ialt <i>indgået</i> i tuberkuloseregistret	82	26	108
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	15	7	22
Fraflyttet	2	0	2
Døde af tuberkulose	2	0	2
Døde af anden årsag	4	1	5
Ialt <i>udgået</i> af tuberkuloseregistret	23	8	31
<i>Overført til 1966</i>	59	18	77

De 7 patienter (6 med tub. pulm. og 1 med extrapulmonal tuberkulose), som døde i 1965, havde stationerne forinden kendskab til. Dette i modsætning til de foregående år, hvor tuberkulosestationerne for flere patienters vedkommende først fik besked gennem dødsanmeldelsen, hvilket forhold må indskærpe nødvendigheden af henvisning til undersøgelse på tuberkulosestation, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Tidlig diagnose har også i høj grad betydning derved, at den muliggør hurtig og grundig undersøgelse af den syges milieu, hvorved atter nye tilfælde vil kunne findes.

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. december 1965

1. <i>Lungetuberkulose, + TB i 1965:</i>					
Expectorat + TB	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	Ialt
Expectorat + TB	2	1	0	0	3
Ventrikelskyllevand + TB	1	1	0	0	2
Tilsammen	3	2	0	0	5
2. <i>Lungetuberkulose, tidligere + TB:</i>					
Sidst bacillær i 1964	4	2	0	0	6
Sidst bacillær i 1963	6	4	0	0	10
Sidst bacillær i 1962	5	5	1	0	11
TB påvist før 1962	9	7	0	0	16
Tilsammen	24	18	1	0	43
3. <i>Lungetuberkulose, TB aldrig påvist:</i>					
Aktiv i 1965	5	1	0	0	6
Aktiv i 1964	2	0	1	0	3
Aktiv i 1963	0	2	0	0	2
Tilsammen	7	3	1	0	11
Lungetuberkulose ialt	34	23	2	0	59
4. <i>Anden tuberkulose:</i>					
Pleuritis serosa primaria	3	0	0	0	3
Andre tub. sygdomme	6	9	0	0	15
Tilsammen	9	9	0	0	18
Tuberkulosepatienter ialt	43	32	2	0	77

Det fremgår af tabellen, at tuberkulosestationerne i 1965 har fået forbindelse med 18 af de patienter, der i Thisted amt er lidende af extrapulmonal tuberkulose; det er omtrent samme antal som i det foregående år, men de 18 repræsenterer sandsynligvis ikke det virkeligt eksisterende antal. I denne forbindelse erindres de praktiserende læger og sygehuse om den pligt, de siden 1. januar 1951*) har til at anmelde ikke alene tilfælde af lungetuberkulose, men også alle andre tilfælde af tuberkulose, så snart de er konstateret, til amtets central-tuberkulosestation, Skive.

Følgende tabel viser en opgørelse pr. 100.000 indbyggere:

Åbne tilf. af lunge-	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
tub. (exp. + TB)...	4	8	10	13	18	19	15	27	20	32	20	29	40	50	51	62	58
Døde af lungetub...	2	4	0	4	1	0	0	1	2	1	2	3,5	8	3,5	13	7	19

*) Jfr. Sundhedsstyrelsens »Cirkulære til landets læger vedrørende anmeldelse af tuberkulose« af 19. december 1950. I cirkulæret bemærkes, at praktiserende læger, der stiller diagnosen tuberkulose, fritages for at udfylde anmeldelsesblanketten, såfremt patienten straks henvises til nærmere undersøgelse og behandling på tuberkulosestationen, specialafdeling eller hos speciallæge. — Fra 1. januar 1957 benyttes i stedet for den hidtil anvendte blanket et anmeldelseskort, formular 4202.

De bacillære tilfælde i amtet er såvidt muligt alle typebestemte. Tuberkulosestationerne har kendskab til 6 patienter med *bovin* infektion, deraf 3 nykonstateret i 1965.

Af de 6 nye tilfælde af tuberkulose i åndedrætsorganerne i 1965 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 0 af de 6 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 6 husstande med i alt 21 medlemmer, hvoraf 20 er blevet undersøgt, d.v.s. 95 %.

Af de 3 nye tilfælde af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne i 1965 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 0 af de 3 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 3 husstande med i alt 5 medlemmer, hvoraf 5 er blevet undersøgt, d.v.s. 100 %.

Oversigt over arbejdet på stationerne i 1965

	1965	Til sammenligning anføres tallene fra foregående år			
		1964	Års-gennemsnit 1959—63	Års-gennemsnit 1954—58	Års-gennemsnit 1949—53
Røntgengennemlysninger	6834	6783	6163	5679	6303
Skærbilledfotograferinger	9518	8030	7749	4070	1555*)
Røntgenfotograferinger	557	584	547	754	1073
Tomograferinger	29	19	17	12	13
Expektoratundersøgelser	20	256	362	313	355
Ventrikelskyllevandsundersøgelser	43	44	96	199	157
BCG-vaccinationer	326	368	498	268***)	971**)
Gennemlysning pr. 10.000 indbyggere	818	810	728	658	728
Røntgenfoto pr. 10.000 indbyggere..	67	72	65	88	124

*) uden folkeundersøgelserne.

***) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af skolebørn.

**) Desuden i samarbejde med Statens Serum-institut vaccination af en del skolebørn.

Når antallet af expectoratusundersøgelser i 1965 kun er opført med 20 skyldes det at langt de fleste expectorater nu sendes direkte til Statens Serum-institut til dyrkning, mens de tidligere sendtes via tuberkulose-diagnosestationen i Skive, og der blev talt. — Det samlede antal expectoratusundersøgelser er i virkeligheden væsentligt som de foregående år.

Med hensyn til BCG-vaccinationerne henstiller man til de praktiserende læger at foretage BCG-vaccination i tilslutning til »børneundersøgelserne«.

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

- 43 patienter: indlæggelse på Skive sygehus, afd. L.
- 9 patienter: indlæggelse på hospital
- 0 patienter: indlæggelse på børnesanatorium.

Sygeplejerskerne har foruden selve stationsarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose.

Der er aflagt 1263 hjemmebesøg, med 3350 konsultationer.

Til slut vil tuberkulosestationerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er ikke mindst lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose.

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD